

Prosina Olha Volodymyrivna, PhD, Associate Professor, Head of the Department of Philosophy and Adult Education of the Central Institute of Postgraduate Education of the State Institution of Higher Education "University of Educational Management" of the NAES of Ukraine, Ukraine, prosina.olga.v@gmail.com, 0000-0002-1243-6069

Development of design thinking by means of art

Today's challenges highlight the need to develop creative thinking for professional self-realization in the and meet the needs and flow of daily life. The article deals with the basic principles of the special course "Development of design thinking by means of art" aimed at motivating teachers to learn a new way of thinking – design thinking – with the help of art.

Design thinking is a method of creating products and services focused on people; a process when researchers try to understand the consumers and their problems, make and test assumptions, change the problem statement, and try to find alternative strategies and solutions.

According to the classic methodology of design thinking according to Stanford d.school, there are five stages of the process: empathize, define, ideate, prototype, and test.

The content of the special course is based on the philosophy of identifying the requirements for the specialist, which is the basis of the Bologna Process and the International Project of the European Commission (Tuning Educational Structures in Europe, TUNING) focused on implementing the principles and models of open education.

The purpose of the special course is to direct educators towards new understanding the process of development and creation of educational products (lectures, lessons, projects, presentations, etc.) on the basis of step-by-step design of content and forms of education with a focus on consumers of educational services (pupils, students) and build confidence that established approaches can be motivated to change, adjust and guide their professional activities in line with modern world challenges, updated social requirements, the students' needs.

The results of the effectiveness of the special course are monitored before, during and after its implementation. Feedback from students, quantitative and qualitative results of the study has shown that the proposed special course is relevant and in demand by teachers-practitioners; its new content is useful for self-education of teachers of different categories; in general, promotes the effective implementation of innovations in the activities of educational institutions of different levels.

Key words: design thinking, empathy, prototyping, testing, professional development, educators, Institute of Postgraduate Education.

Стаття надійшла до редакції 17.11.2021 р.

Оксана Анатоліївна Комаровська,

доктор педагогічних наук, професор, завідувач лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти Інституту проблем виховання НАПН України, м. Київ, Україна; oksana.komarovska@gmail.com;

<https://orcid.org/0000-0002-3679-9673>

Вікторія Ігорівна Прокопчук,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри гри на музичних інструментах Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету, м. Рівне, Україна; prokopchuk2705vita@gmail.com;

<https://orcid.org/0000-0002-7593-6837>

НАВЧАЮЧИ – НАВЧАЄМОСЬ

«**В**иховуємо митця незалежної України» – під такою назвою в жовтні 2021 року відбувся **Всеукраїнський фестиваль методичних мистецьких ідей**, присвячений 30-річчю Незалежності України. Ініціаторами та організаторами заходу стали лабораторія естетичного виховання та мистецької освіти Інституту проблем виховання НАПН та Рівненський державний гуманітарний університет (кафедра гри на музичних інструментах Інституту мистецтв РДГУ), а співорганізаторами виступили всеукраїнське науково-методичне видання «Мистецтво та освіта» і видавництво педагогічної преси та літератури «Шкільний світ».

Мета заходу – підтримка творчої активності талановитих педагогів у методичних пошуках, сприяння їхній самореалізації на благо освіти й культури України; збереження та розвиток національно-культурних традицій у сфері мистецької освіти; підвищення ролі й статусу педагогів у мистецькій освітній галузі.

Учасниками фестивалю стали педагоги з різних куточків України, автори одноосібних розробок та авторські колективи, які є представниками сфери дошкілля, загальної середньої освіти, позашкільля, у тому числі викладачі спеціалізованих мистецьких закладів (мистецьких шкіл, середніх спеціалізованих музичних шкіл-інтернатів, музич-

них студій, коледжів, палаців / центрів творчості дітей та молоді тощо), а також вищої мистецької / мистецько-педагогічної освіти.

За відгукками учасників, подія згуртувала творчу педагогічну спільноту в потужний позитивний інформаційний освітньо-мистецький простір у конструктивному діалозі, стала для кожного стимулом для генерування ідей, підвищення кваліфікації в багатьох векторах, а головне – спонукала до саморозвитку.

Подані на фестиваль методичні розробки аналізувало журі, до складу якого увійшли: *О. Комаровська*, д. п. н., професор, завідувач лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти Інституту проблем виховання НАПН України, член Національної спілки театральних діячів України (голова); *В. Рагозіна*, к. п. н., ст. наук. сп., провідний наук. сп. лабораторії дошкільної освіти і виховання Інституту проблем виховання НАПН України, заст. головного редак-

тора журналу «Мистецтво та освіта»; С. Ничкало, мистецтвознавець, наук. сп. лабораторії естетичного виховання та мистецької освіти Інституту проблем виховання НАПН України; В. Прокопчук, к. п. н., доцент кафедри гри на музичних інструментах Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету, член Національної спілки краєзнавців України, дійсний член наукової організації «Центр українсько-європейського наукового співробітництва» (директор); Т. Сірко, директор КЗ «Радивилівська дитяча школа мистецтв» Радивилівської міської ради.

Попередньо було затверджено освітню програму підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Виховання особистості в художньо-освітньому просторі» (розробники О. Комаровська та В. Прокопчук).

Про активність викладачів – учасників фестивалю та спектр ланок мистецької освіти, свідчать такі кількісні показники:

- за номінаціями: 52% – початкова спеціалізована мистецька освіта; 24% – вища мистецька/мистецько-педагогічна освіта; 12% – загальна мистецька освіта; 8% – середня спеціалізована мистецька освіта; 4% – дошкільна освіта;

- за мистецькими освітніми напрямками: 68% – музичне мистецтво; 12% – образотворче мистецтво; 12% – розробки інтегрованого змісту; 8% – декоративно-ужиткове мистецтво.

Під час підсумкового семінару фестивалю його учасники обмінювалися напрацюваннями, ознайомилися з досвідом колег, презентували свій доробок. Питання, про які йшлося: сутність педагогічно-мистецької інноватики, які зміни вносить дистанційне навчання різних видів мистецтва у «звичний» освітній процес, які змістові зміни детермінують вимоги якості освіти в закладах різного типу, труднощі, що виникають в учителів у освоєнні інформаційно-комунікаційних технологій; педагогічна майстерність концертмейстерів; специфіка роботи з дітьми з особливими потребами в спеціалізованій та загальній мистецькій освіті та чимало інших, важливих для кожного педагога сучасної мистецької школи,

яка перебуває у стані реформування. Значна частка презентованого методичного доробку присвячена виховним аспектам національного виховання через різні види мистецтва: повернення забутих імен, краєзнавчі аспекти пізнання мистецтва, відродження регіональних традицій, творчість митців української діаспори.

Чимало цікавих розвідок педагогів-музикантів розкривають виконавські аспекти – навчання гри на музичних інструментах, ансамблеве партнерство і особливо – нагальні питання оновлення репертуару для дітей, історія виконавства; деякі автори розробок поділились власними цікавими композиторськими спробами, які вони використовують у роботі зі своїми учнями; увагу учасників привернули й музично-теоретичні розробки з корисним описом практичних, зокрема ігрових, форм роботи, що можуть широко впроваджуватись у практику.

Різноманіття тематики відзначено й праці з образотворчого й декоративно-ужиткового мистецтва, які переважно охоплювали методичні рекомендації щодо виконання конкретного творчого завдання (наприклад, виконання тематичного екслібрису студентами, композицій у певних техніках, виготовлення керамічних виробів учнями різних вікових категорій тощо).

Автори в усіх номінаціях презентували й тематичні сценарії різних жанрів для дітей різного віку, описи майстер-класів, ілюстровані сюжетні збірки концертного репертуару, ілюстровані сценарії лекцій-концертів, мистецьких віртуальних екскурсій тощо.

На підсумковому семінарі члени журі здійснили аналіз робіт учасників і надали рекомендації для їх удосконалення та продовження дослідницької, методичної і виконавської діяльності.

Вітаємо учасників, чії методичні праці рекомендовані рішенням журі до публікації в журналі «Мистецтво та освіта» та на шпальтах видань видавництва педагогічної преси та літератури «Шкільний світ»: Анацька Л. М., Березовська Н. В., Квасникова С. В., Коломоєць М. В., Цимбал Н. І. (м. Бахмут, Донецька обл., заклади загальної середньої освіти №№ 5, 10, 11, 12,

24); Бронзей В. Я. (м. Львів, ДМШ № 8); Вільгуцька О. С. (м. Львів, ДМШ № 1 ім. А. Кос-Анатольського); Гаврилова Т. Ю. (Бориспільська ДМШ ім. Л. Остапенко, Київська обл.); Гавришко С. Г. (м. Краматорськ, Донецька обл., Мистецька школа № 3); Григоренко О. А. (м. Кривий Ріг, Дніпропетровська обл., КЗ «Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 303 комбінованого типу» Криворізької міської ради); Ільницька Л. В. (м. Київ, Інститут проблем виховання, НАПН України, докторант); Кирнична С. І. (м. Хмельницький, Хмельницька школа мистецтв); Коваль С. М. (м. Калинівка, Вінницька обл., Калинівська ДМШ); Новосьолова І. В. (м. Краматорськ, Донецька обл., КЗ «Мистецька школа № 3 Краматорської міської ради»); Осипова Т. В., Бабій О. В. (м. Бахмут, Донецька обл., КЗ «Бахмутський педагогічний фаховий коледж»); Павлюк А. М., Рябошапко Н. О. (м. Миколаїв, загальноосвітня школа I–II ступенів № 64); Пастуханова Н. В. (м. Рівне, Рівненський музичний фаховий коледж РДГУ); Сех С. В. (м. Радивилів, Рівненська обл., КЗ «Радивилівська дитяча школа мистецтв» Радивилівської міської ради); Скоморохова О. Б. (м. Миколаїв, ДШМ № 3); Смально М. Ф., Яковенко Л. П. (м. Рівне, Рівненський державний гуманітарний університет); Тишина О. Ф. (м. Дніпро, Миський комунальний заклад культури «Дніпровська дитяча музична школа № 3»); Тимків О. А. (м. Київ, Муніципальний заклад вищої освіти «Київська Академія мистецтв», Київська дитяча Академія мистецтв ім. М. І. Чембержі); Токарчук І. Ю. (м. Рівне, Рівненський музичний фаховий коледж РДГУ); Федоренко Л. М., Карташова В. П. (м. Мелітополь, Запорізька обл., Мелітопольська загальноосвітня школа I–III ступенів № 4); Федорчук С. В. (м. Рівне, Рівненська дитяча музична школа № 1 імені М. В. Лисенка); Фенканін О. А. (м. Обухів, Київська обл., Дитяча школа мистецтв); Холевінська Я. І. (м. Львів, Львівський державний музичний лицей ім. С. Крушельницької); Чайковська О. В., (м. Рівне, Рівненський музичний фаховий коледж РДГУ); Юдіна І. А. (м. Чернігів, КЗПМО «Чернігівська музична школа № 1 імені Стефана Вільконського»).